

Voorwoord

In dit deel wordt de eerder begonnen behandeling van het architectenrecht voortgezet met een bespreking van de Verplichtingen en de Aansprakelijkheid van de architect. Tezamen met de delen 10 en 11, die omstreeks dezelfde tijd verschijnen, is de beschrijving van het architectenrecht voltooid.

Bij de behandeling van de architectenvoorwaarden is in deel 8 uitgegaan van de SR 1987, die vooralsnog uitsluitend voor de particuliere sector zouden gelden. De wens dat ook de overheid en de gesubsidieerde sector de SR spoedig zouden aangaan, is inmiddels in vervulling gegaan. In nauw overleg tussen enerzijds vertegenwoordigers van de BNA en anderzijds vertegenwoordigers van de rijksoverheid, de landelijke centrales voor de volkshuisvesting en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de SR 1988 tot stand gekomen. Vanzelfsprekend krijgen deze nieuwe SR 1988 in dit en de volgende delen alle aandacht.

Ook dit deel is tot stand gekomen onder de kritische begeleiding van mevr. mr. A.A.M. Evers, juridisch medewerkster bij de BNA, en mr. D.E. van Werven, medewerker bij het Instituut voor Bouwrecht.

Het volgende deel is gewijd aan de honorering van de architect.

Wassenaar, oktober 1988
M.A. van Wijngaarden

Voorwoord bij de tweede druk van de Delen 7-10 Bouwrecht (nieuwe opzet)

Het recht dat de verhouding beheerst tussen een adviseur en een opdrachtgever is onderwerp van de Delen 7 tot en met 10 van deze Serie. Voor deze verhouding is de DNR 2011 (2005) in het leven geroepen die, zo is mijn indruk althans, in al dan niet gewijzigde vorm in het overgrote deel van de gevallen van adviesopdrachten van toepassing is.

Het gaat in deze delen met name om wat de rechtspraak ons leert voor de dagelijkse praktijk en daarnaast, ik zou menen in de tweede plaats, voor de praktijk die minder dagelijks is, namelijk wanneer iets niet goed gaat. Aan de hand van de bijeengebrachte rechtspraak krijgt de gebruiker van deze delen een goed beeld van wat van de partijen bij een adviesovereenkomst wordt verwacht. Zo krijgt de lezer gevoel bij de eis dat met regelgeving rekening moet worden gehouden, wat een toerekenbare tekortkoming is, wanneer en hoe een ingebrekestelling uitgebracht moet worden, wat wel en niet een ongeoorloofde verveelvuldiging van een ontwerp is etc. Recht-

spraak laat de adviseur en de opdrachtgever zien wat gewenst gedrag is en wat niet gewenst gedrag is.

Bij het maken van de keuze van de opgenomen rechtspraak heb ik me bij deze delen dan ook met name laten leiden door wat de adviseur en de opdrachtgever van een adviesopdracht aan deze delen concreet kunnen hebben. De Serie is in het algemeen vooral in gebruik bij bouwrechtprofessionals, maar juist om een idee te hebben wat met de DNR 2011 (2005) bedoeld wordt, en waarvoor adviseurs ‘tekenen’ is het mijn stellige overtuiging dat deze delen ook met enige regelmaat opengeslagen zouden moeten worden door de adviseurs en de opdrachtgever.

Ik hoop dan ook van harte dat de delen die in dit najaar verschijnen hun weg niet alleen naar de burelen van de juristen zullen vinden, maar ook naar de adviesbureaus en dat de talloze voorbeelden helpen nog beter te presteren.

Mijn dank gaat weer uit naar Sanne Huijboom die zeer nauwgezet alles heeft nagelezen en gecorrigeerd.

's-Gravenhage, september 2024

M.A.B. Chao-Duivis

Het rechtspraakonderzoek is medio september 2024 afgesloten.

Aanwijzingen bij het gebruik van deze serie

De opgenomen uitspraken zijn vrijwel allemaal gepubliceerd op de websites van de Raad van Arbitrage voor de Bouw (www.raadvanarbitrage.info) en van de rechtspraak van de overheidsrechter (www.rechtspraak.nl).

De uitspraken die in dit boek zijn verwerkt, bestaan zo veel mogelijk uit letterlijke citaten; voor enkele oudere uitspraken is dat niet het geval.

Schrijver dezes heeft zich de vrijheid veroorloofd een enkele keer, wanneer er sprake is van een hinderlijke typefout deze te verbeteren. Dat is gedaan zonder opneming van een zin in de trant van: ‘bedoeld zal zijn..., MC’. Dit zou storend werken.

Een woord dat door de auteur uit de uitspraak is verwijderd, omdat het niet op de juiste plaats stond, twee keer is geplaatst of ten onrechte is opgenomen, is tussen vierkante haken geplaatst. Een woord dat door de auteur is opgenomen dat niet in de uitspraak stond, is ook tussen vierkante haken geplaatst, met de volgende toevoeging: [..., MC].

De vindplaatsen van de uitspraken zijn vermeld, waardoor de weergave van de uitspraken te allen tijde is te controleren. Waar gebruik is gemaakt van een uitspraak die niet gepubliceerd is, zijn geen typefouten hersteld.

Een enkele keer is een deel van een uitspraak meer dan één keer opgenomen, omdat het paste bij meer dan één onderwerp en het mogelijk als een gemis beschouwd zou kunnen worden indien de uitspraak slechts op één plaats zou zijn opgenomen.

Overal waar verwezen wordt naar een deel uit de serie in de oude opzet is de tekst (oude opzet) achter het betreffende deel toegevoegd. Bij verwijzingen naar delen in de nieuwe opzet is geen tekst tussen haken opgenomen achter een deel.

Hoofdstuk 1

Inleiding op de aansprakelijkheid van de adviseur

- 1.1 Inleiding
- 1.2 Regelgeving inzake de verplichtingen, de aansprakelijkheid en de duur van de aansprakelijkheid en de vervaltermijnen
 - 1.2.1 DNR 2011 (2005)
 - 1.2.2 SR 1997
 - 1.2.3 RVOI 2001

1.1 *Inleiding*

De algemene verplichtingen van de adviseur zijn beschreven in art. 11 DNR 2011. Niet nakoming daarvan maakt de adviseur aansprakelijk indien er sprake is van een toerekenbare tekortkoming en verzuim. Dat is geregeld in art. 13 lid 1 DNR 2011. In lid 2 van art. 13 is bepaald dat de adviseur ook voor de personen van wie hij gebruikmaakt bij de vervulling van de opdracht aansprakelijk is. Wat een toerekenbare tekortkoming is, is omschreven in art. 1 in de begripsbepalingen. De duur van de aansprakelijkheid en de termijnen die in acht genomen moeten worden bij het instellen van een rechtsvordering betreffende de toerekenbare tekortkoming zijn onderwerp van art. 16 DNR 2011.

Staat vast dat er sprake is van een toerekenbare tekortkoming dan kan alsnog nakoming gevorderd worden (indien dat nog mogelijk is) al dan niet in combinatie met vervangende en/of aanvullende schadevergoeding. De schadevergoeding is geregeld in de artikelen 14 en 15.

Is er sprake van een toerekenbare tekortkoming dan kan de opdrachtgever ook kiezen voor opzegging van de opdracht al dan niet in combinatie met schadevergoeding.¹ De toerekenbare tekortkoming, waarmee laakbaar gedrag gelijkgesteld wordt in die zin dat daaraan dezelfde rechtsgevolgen worden verbonden aldus het bepaalde in art. 27 lid 2, vormt een van de opzeggingsgronden van de opdracht. Voor een volledig beeld van de tekortkomingen van de adviseur is ook kennisneming van de

1. Het BW kent de schuldeiser ook het recht toe om de eigen prestatie op te schorten, zie art. 6:52 BW e.v. Dit onderwerp is niet in de DNR 2011 geregeld. Gezien het geringe gebruik van de opschortingsregeling in de context van door de DNR 2011 beheerste overeenkomsten, wordt aan dit onderwerp geen aandacht geschonken.

rechtspraak betreffende de opzeggingsgronden: verwijtbare tekortkoming en laakbaar gedrag nodig. Zie daarvoor Deel 9.

De DNR 2011 (2005) is bepalend voor de volgorde in dit deel. De SR 1997 en de RVOI 2001 worden nog steeds gebruikt en omdat de rechtspraak gevormd op deze algemene voorwaarden ook voor de DNR 2011 (2005) nog relevant is, wordt ook daaraan aandacht besteed. Verwijzing naar nog oudere algemene voorwaarden is een enkele keer ook nog opgenomen.

1.2 *Regelgeving inzake de verplichtingen, de aansprakelijkheid en de duur van de aansprakelijkheid en de vervaltermijnen*

1.2.1 **DNR 2011 (2005)**

Art. 1 (Begripsbepalingen) DNR 2011:

Verstaan wordt onder:

toerekenbare tekortkoming: een tekortkoming die te wijten is aan schuld, of krachtens wet, rechtshandeling of volgens in het verkeer geldende opvattingen voor rekening van de schuldenaar komt. Onder in het verkeer geldende opvattingen wordt verstaan: een tekortkoming die een goed en zorgvuldig handelend adviseur of opdrachtgever onder de betreffende omstandigheden en met inachtneming van normale oplettendheid – en waar het de adviseur betreft: met de voor de opdracht vereiste vakkennis en middelen uitgerust – had kunnen en behoren te vermijden;

In de DNR 2005 luidde de definitie als volgt:

Art. 1 (Begripsbepalingen)

Verstaan wordt onder:

toerekenbare tekortkoming een tekortkoming die een goed en zorgvuldig handelend adviseur of opdrachtgever onder de betreffende omstandigheden en met inachtneming van normale oplettendheid – en waar het de adviseur betreft: met de voor de opdracht vereiste vakkennis en middelen uitgerust – heeft kunnen en behoren te vermijden;

Art. 8 (Esthetische waarde)

Bij de beoordeling van de juiste vervulling van de opdracht blijft de esthetische waarde buiten beschouwing, hetgeen onverlet laat dat voldaan dient te worden aan redelijke eisen.

Art. 11 (Algemene verplichtingen van de adviseur)

1. De adviseur:

1a vergewist zich bij het aanvaarden van een opdracht over de voor de juiste vervulling daarvan noodzakelijke kennis en kunde te (kunnen) beschikken;

1b is gehouden om alle gegevens van een opdrachtgever vertrouwelijk te houden, voor zover deze gegevens als vertrouwelijk aan de adviseur bekend zijn of voor zover de adviseur redelijkerwijze kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.

2. De adviseur is gehouden de opdracht goed en zorgvuldig uit te voeren, de opdrachtgever onafhankelijk in een vertrouwenspositie terzijde te staan en zijn diensten naar

- beste kunnen en wetenschap te verrichten. De adviseur dient alles te vermijden wat de onafhankelijkheid van het advies kan schaden.
3. De adviseur sluit een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af, waarvan de polis ten minste de dekking biedt van de door de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA en NIngenieurs Branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus, gezamenlijk laatst vastgestelde en gepubliceerde raampolis. Op verzoek van de opdrachtgever legt de adviseur bescheiden over waaruit blijkt dat hij aan deze verzekeringsplicht heeft voldaan.
 4. De adviseur houdt rekening met de voor de opdracht van belang zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelgeving, waarvan het bestaan van algemene bekendheid onder adviseurs mag worden verondersteld.
 5. De adviseur houdt de opdrachtgever op de hoogte van de uitvoering van de opdracht. De adviseur verstrekt naar beste vermogen en tijdig desgevraagd alle inlichtingen, waaronder inlichtingen omtrent de voortgang van de uitvoering van de opdracht, veranderingen van wettelijke regelgeving, of veranderingen omtrent de financiële aspecten van de opdracht, de financiële gevolgen van al dan niet noodzakelijke wijziging daarvan, alsmede inlichtingen omtrent overeenkomsten die de adviseur ter vervulling van de opdracht met derden heeft gesloten.
 6. De opdracht wordt vervuld conform het overeengekomen tijdsschema. Tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen, betreffen de termijnen in het overeengekomen tijdsschema geen fatale termijnen.
 7. De adviseur vangt eerst aan met een volgende fase nadat de opdrachtgever daartoe schriftelijk zijn toestemming heeft verleend. In deze toestemming wordt de goedkeuring van de werkzaamheden verricht in de voorafgaande fasen geacht te zijn begrepen, behalve voor zover de opdrachtgever zijn goedkeuring aan onderdelen van de werkzaamheden uitdrukkelijk heeft onthouden.
 8. De adviseur deelt schriftelijk aan de opdrachtgever mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn de adviseur te vertegenwoordigen, zo nodig onder vermelding van de beperkingen van zijn of hun bevoegdheid.
 9. De adviseur dient bij beëindiging van de opdracht die betrekking heeft op de totstandkoming van een object, de opdrachtgever in het bezit te stellen van de door hem opgestelde documenten die van belang zijn voor het beheer en gebruik van dat object.
 10. De adviseur is verplicht de opdrachtgever te waarschuwen, indien inlichtingen en/of gegevens verstrekt door of namens de opdrachtgever of beslissingen genomen door of namens de opdrachtgever klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij de vervulling van de opdracht daarop zou voortbouwen.
 11. De adviseur bewaart de gegevens die op de opdracht betrekking hebben en waarvan het belang, mede gelet op de aard van de opdracht en de overige omstandigheden, zulks kennelijk vordert op een door hem te bepalen wijze gedurende een periode van vijf jaren vanaf de dag, waarop de opdracht is geëindigd. Het bepaalde in artikel 16 leden 5 tot en met 7 (aansprakelijkheidsduur) is van overeenkomstige toepassing.
 12. Desgevraagd stelt de adviseur, tegen vergoeding van de onkosten, duplicaten van de door hem ter zake van de opdracht bewaarde gegevens ter beschikking aan de opdrachtgever.
 13. De adviseur is van de in lid 11 bedoelde bewaarplicht ontheven, indien hij de door hem bewaarde gegevens aan de opdrachtgever aanbiedt en deze desgevraagd aan de opdrachtgever overdraagt.

De bouwsomlimiet is in de DNR 2011 (2005) onderwerp van regeling in:

Art. 2 lid 3 onderdeel j DNR 2011 (2005):

Voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht overleggen partijen, voor zover op dat moment mogelijk en voor zover relevant, betreffende:

j. het bedrag aan uitvoeringskosten dat ten naaste bij met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn;

Van belang is verder:

Art. 4 lid 1 DNR 2011 (2005):

Acht de adviseur, mede gelet op hetgeen volgens art. 2 lid 3 dan wel art. 3 lid 2 is besproken, vervulling van de opdracht mogelijk, dan stelt hij in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht op, waaruit blijkt wat is besproken alsmede de toepasselijkheid van deze regeling.

De overschrijding van het bedrag aan uitvoeringskosten kan een toerekenbare tekortkoming van de adviseur constitueren; deze tekortkoming is in de DNR 2011 (2005) geen onderwerp van afzonderlijke regeling, doch valt onder art. 13 (aansprakelijkheid voor toerekenbare tekortkomingen) en art. 14 (schadevergoeding).

DNR 2011 art. 13 (Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen):

1. De adviseur is jegens de opdrachtgever aansprakelijk voor zijn toerekenbare tekortkoming. Voor zover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, vindt dit lid slechts toepassing met inachtneming van de wettelijke regeling van verzuim van de schuldenaar.
2. Maakt de adviseur bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de adviseur op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen met inachtneming van het bepaalde in artikel 14 lid 5.

In de DNR 2005 luidde art. 13 (Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen):

1. De adviseur is jegens de opdrachtgever aansprakelijk:
 - a. indien er sprake is van een toerekenbare tekortkoming en
 - b. de opdrachtgever de adviseur schriftelijk in gebreke heeft gesteld en daarbij de adviseur heeft gesommeerd om de gevolgen van de tekortkoming binnen een redelijke termijn te herstellen en bovendien
 - c. de adviseur aan deze sommatie niet of niet tijdig heeft voldaan.
2. Maakt de adviseur bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de adviseur op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen, tenzij de andere persoon door de opdrachtgever is voorgeschreven.

Zie voor de duur van de aansprakelijkheid en de vervaltermijn art. 16 DNR 2011:

Art. 16 DNR 2011 luidt als volgt:

Aansprakelijkheidsduur en vervaltermijnen

1. De aansprakelijkheid van de adviseur vervalt door verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
2. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt en is niet ontvankelijk indien de opdrachtgever niet binnen bekwame tijd nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed bij de adviseur ter zake heeft geprotesteerd.
3. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt en is niet ontvankelijk door verloop van twee jaren na het schriftelijke en met redenen omklede protest. Indien de opdrachtgever de adviseur een termijn heeft gesteld waarbinnen deze de tekortkoming zal wegnemen, begint de vervaltermijn eerst te lopen bij het einde van deze termijn, of zoveel eerder als de adviseur te kennen heeft gegeven de tekortkoming niet te zullen herstellen.

4. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt in ieder geval na verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd. De rechtsvordering die na deze termijn wordt ingesteld is niet ontvankelijk.
5. Indien de einddeclaratie op een eerdere dag wordt verzonden dan de dag waarop de opdracht door opzegging of voltooiing is geëindigd, geldt de eerdere dag als dag waarop de opdracht is geëindigd.
6. Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt voor de opdracht een object betreffende als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop het object is of wordt geacht te zijn opgeleverd, mits deze oplevering geschiedt voor de in lid 5 bedoelde dag.
7. Wordt de opdracht door een consument ontbonden, dan wordt voor toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de ontbinding plaatsvond.
8. Indien de rechtsvordering krachtens het bepaalde in de vorige leden zou vervallen tussen het tijdstip waarop de adviseur aan de opdrachtgever heeft medegedeeld dat hij de tekortkoming zal onderzoeken of herstellen en het tijdstip waarop hij het onderzoek en de pogingen tot herstel kennelijk als beëindigd beschouwt, wordt de vervalttermijn verlengd tot zes maanden na laatstgenoemd tijdstip.

Art. 58 lid 3 DNR 2011 (2005)

Indien bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis een uitspraak van het scheidsgerecht geheel of gedeeltelijk nietig wordt verklaard, heeft ieder der partijen het recht het geschil, voor zover het dientengevolge onbeslist is gebleven, opnieuw overeenkomstig dit artikel te doen beslechten. De vordering vervalt, indien zij aanhangig wordt gemaakt later dan drie maanden na het in kracht van gewijsde gaan van het rechterlijk vonnis. Degene die als scheidsman of secretaris aan de nietig verklaarde uitspraak heeft meegewerkt, zal aan de nieuwe behandeling niet mogen meewerken.

In de DNR 2005 luidde de tekst van art. 16:

1. Elke aansprakelijkheid van de adviseur vervalt door verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
2. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien de opdrachtgever niet met bekwame spoed nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed de adviseur in gebreke heeft gesteld.
3. Het vorderingsrecht uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt door verloop van twee jaren na de schriftelijke en met redenen omklede ingebrekestelling.
4. De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien deze wordt ingesteld later dan vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
5. Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de adviseur de einddeclaratie ter zake van de opdracht heeft verzonden.
6. Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt voor de opdracht een object betreffende, als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop het object is of wordt geacht te zijn opgeleverd, mits deze oplevering geschiedt voor de in lid 5 bedoelde dag.
7. Wordt de opdracht door een consument ontbonden dan wordt voor toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de ontbinding plaatsvond.

Zie voorts nog art. 27aa Wet op de architectentitel; rechtspraak op deze bepaling is mij niet bekend:

Wet op de architectentitel
Art. 27aa

Degene die is ingeschreven in het register informeert de persoon die hem een offerte vraagt over zijn relevante deskundigheid en vakbekwaamheid, met inbegrip van zijn bij- en nascholingsactiviteiten, de dekking van de door hem te verrichten werkzaamheden door een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, diens rechten en plichten jegens hem als opdrachtgever en de borging daarvan, alsmede over diens rechten en plichten jegens een derde, ingeval die derde het werk heeft ontworpen waarop de offerte betrekking heeft of werkzaamheden heeft gestaakt die blijkens de offerte dienen te worden hervat.

1.2.2 SR 1997

Zie voor de SR 1997:

Art. 11 (Algemene verplichtingen van de architect)

1. De architect is gehouden bij de vervulling van de opdracht de opdrachtgever onafhankelijk en deskundig in een vertrouwenspositie als adviseur terzijde te staan. Hij behartigt de belangen van de opdrachtgever naar beste weten en kunnen, in het besef niet alleen verantwoordelijk te zijn jegens zijn opdrachtgever, maar ook tegenover de samenleving en zijn collega's.
2. De architect:
 - a. vergewist zich bij het aanvaarden van een opdracht ervan over de kennis, kunde en ervaring te beschikken, dan wel deze te kunnen aanwenden, die noodzakelijk zijn voor een goede vervulling van de opdracht;
 - b. behartigt de belangen van de opdrachtgever naar beste weten en kunnen, met behoud van eigen verantwoordelijkheid en conceptuele onafhankelijkheid;
 - c. is gehouden om gegevens van een opdrachtgever vertrouwelijk en geheim te houden, voor zover deze gegevens als vertrouwelijk dan wel geheim aan de architect bekend zijn of voor zover de architect redelijkerwijze bekend kan of moet weten dat deze gegevens vertrouwelijk dan wel geheim zijn;
 - d. draagt zijn opdrachtgeverschap niet geheel of gedeeltelijk over aan een ander zonder toestemming van de opdrachtgever.
3. De architect sluit een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af, waarvan de polis tenminste dezelfde dekking biedt als de door de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond Nederlandse Architecten BNA laatst vastgestelde en gepubliceerde raampolis.
Op verzoek van de opdrachtgever legt de architect de bescheiden over, waaruit blijkt dat hij aan deze verzekeringsplicht heeft voldaan.
4. Bij de vervulling van de opdracht houdt de architect rekening met de publiek- en privaatrechtelijke voorschriften, waarvan het bestaan van algemene bekendheid onder architecten mag worden geacht.
5. De architect licht de opdrachtgever tijdig in over de gevolgen en eventuele risico's, – wijziging van de bouwkosten en de advieskosten daaronder begrepen – die zijn verbonden aan het veranderen of vermeerderen van de gestelde eisen, aan het veranderen of uitstellen van beslissingen en aan het doorvoeren van bezuinigingen of andere wijzigingen met betrekking tot de opdracht.
6. Desgewenst verstrekt de architect aan de opdrachtgever alle voor deze van belang zijnde inlichtingen omtrent de vervulling van de opdracht, waaronder begrepen inlichtingen omtrent de taken en bevoegdheden die de architect het in zijn dienst staande personeel heeft gegeven, alsmede inlichtingen omtrent overeenkomsten die de architect ter vervulling van de opdracht met derden heeft gesloten.

Waar in *andere* algemene voorwaarden op één plaats een regeling is opgenomen over een eventueel overeengekomen bouwsomlimiet, de overschrijding daarvan en de gevolgen van die overschrijding, is de regeling in de SR 1997 over twee hoofdstukken verdeeld:

Enerzijds is in hoofdstuk 2 ('Algemene bepalingen') een regeling over het overeenkomen van een bouwsom 'ten naaste bij' opgenomen. Deze luidt voor zover hier van belang als volgt:

Art. 2 (De opdracht)

1. Voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht voor een bouwproject stellen partijen voorts in onderling overleg vast:
 - d. het bedrag aan bouwkosten dat ten naaste bij met de uitvoering van het bouwproject gemoeid mag zijn;
2. Acht de architect, mede gelet op hetgeen volgens de leden 1 tot en met 3 tussen partijen is vastgesteld, vervulling van de opdracht mogelijk, dan stelt hij in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht op, waaruit duidelijk de toepasselijkheid van deze SR 1997 blijkt, alsmede hetgeen volgens de leden 1 tot en met 3 tussen partijen is vastgesteld.

Anderzijds is in hoofdstuk 5 ('Aansprakelijkheid van de architect') een regeling van de overschrijding van de bouwkosten en de aansprakelijkheid daarvoor opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat, anders dan in de andere algemene voorwaarden, waar ter zake van overschrijding van de bouwsomlimiet géén bepalingen zijn opgenomen die de aansprakelijkheid van de adviseur beperken of uitsluiten, in de SR 1997 óók de beperkingen van de aansprakelijkheid op bouwkostenoverschrijding van toepassing zijn.

Art. 9 (Esthetische waarde van het ontwerp)

Bij de beoordeling van de juistheid van de vervulling van de opdracht blijft de esthetische waarde van het ontwerp buiten beschouwing, hetgeen onverlet laat dat het ontwerp dient te voldoen aan redelijke eisen.

Art. 15 (Aansprakelijkheid van de architect voor overschrijding van de bouwkosten)

1. Blijkt het ontwerp van de architect niet te kunnen worden uitgevoerd voor ten naaste bij de tussen partijen schriftelijk overeengekomen bouwkosten en kan dit de architect worden verweten, dan is de architect slechts gehouden zijn ontwerp te herzien zonder berekening van extra advieskosten.
2. Bij de beoordeling of het ontwerp van de architect voor ten naaste bij de overeengekomen bouwkosten kan worden uitgevoerd, worden, naast de overige van belang zijnde omstandigheden, betrokken de prijsontwikkelingen op de bouwmarkt, alsmede de tijd die is verstreken tussen het moment waarop de bouwkosten tussen partijen zijn overeengekomen en het moment waarop de werkelijk te maken bouwkosten zijn vastgesteld.

Art. 13 (Aansprakelijkheid van de architect voor fouten)

1. De architect is tegenover de opdrachtgever aansprakelijk voor de schade door deze geleden als rechtstreeks gevolg van een verwijtbare fout door de architect begaan.
2. Voor verwijtbare fouten van het in zijn dienst staande personeel is de architect op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen fouten.

3. Voor fouten van door de architect aangestelde opzichter(s) als bedoeld in artikel 51 lid 1, is de architect op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen fouten.
Voor verwijtbare fouten van de in artikel 51 lid 3 bedoelde, niet door de architect aangestelde personen die belast zijn met het toezicht, is de architect tegenover de opdrachtgever niet aansprakelijk.
4. Voor de lezing van dit artikel wordt onder een verwijtbare fout verstaan: een fout, die een goed en zorgvuldig architect onder de desbetreffende omstandigheden, met inachtneming van normale oplettendheid en bij een normale wijze van vakuitoefening, behoort te vermijden.

Art. 16 (Aansprakelijkheid van de architect voor derden)

1. Worden op verlangen van de opdrachtgever bepaalde onderdelen van de opdracht door derden vervuld, dan is de architect voor deze onderdelen niet verantwoordelijk.
2. De architect is niet aansprakelijk voor de schade door deze geleden als gevolg van handelen of nalaten van aannemers, andere uitvoerende partijen of leveranciers in strijd met het tussen hen en de opdrachtgever gesloten uitvoeringscontract, de verdere voorwaarden of de orders en aanwijzingen van de directie, behoudens de aansprakelijkheid van de architect voor het voeren van de directie tijdens de uitvoering.

Art. 19 SR 1997 luidt als volgt:

1. Elke aansprakelijkheid van de architect vervalt door het verloop van vijf jaar vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
Elke rechtsoverdracht, welke na verloop van vijf jaar na het eindigen van de opdracht aanhangig wordt gemaakt, is niet-ontvankelijk.
2. Voor de toepassing van het bepaalde in lid 1 wordt als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de architect de in de opdracht genoemde werkzaamheden heeft voltooid, dan wel de dag waarop de opdracht volgens het bepaalde in art. 31 is – of wordt geacht te zijn – opgezegd.
3. Tenzij uit het bepaalde in lid 2 een eerdere dag volgt, wordt voor de toepassing van het bepaalde in lid 1 in elk geval als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de architect de einddeclaratie terzake van de opdracht heeft verzonden, of, indien de opdracht betrekking heeft op een bouwproject, de dag waarop het bouwproject is – of wordt geacht te zijn – opgeleverd.

1.2.3 RVOI 2001

Art. 16 RVOI 2001 (Aansprakelijkheid van het adviesbureau)

1. Een tekortkoming van het adviesbureau jegens de opdrachtgever is toerekenbaar indien het adviesbureau
 - a. bij de uitvoering van de opdracht tekortschiet op een wijze, die een goed, met de voor de opdracht vereiste vak kennis en middelen uitgerust en zorgvuldig handelend adviesbureau had kunnen en moeten vermijden, en
 - b. nadat het door de opdrachtgever schriftelijk in gebreke is gesteld en daarbij gesommeerd om de gevolgen van de tekortkoming binnen een redelijke termijn te herstellen en
 - c. aan deze sommatie niet of niet tijdig volledig gevolg heeft gegeven.
2. In geval van een toerekenbare tekortkoming is het adviesbureau slechts aansprakelijk voor vergoeding van schade bestaande uit
 - a. de noodzakelijke kosten van de aanpassing van het ontwerp, de studie of de rapportage indien en voor zover deze kosten voor rekening van de opdrachtgever zijn gekomen.
 - b. de kosten van het herstel van gebreken en van de door die gebreken rechtstreeks veroorzaakte schade.

- c. de in redelijkheid gemaakte en door de opdrachtgever vergoede kosten van andere bij het project of de realisatie van het object betrokken contractanten van de opdrachtgever, indien en voor zover deze kosten een rechtstreeks gevolg zijn van de toerekenbare tekortkoming van het adviesbureau.
3. In de in lid 2 bedoelde kosten zijn nimmer begrepen kosten die in de bouwsom zouden zijn begrepen als de opdracht van de aanvang af goed zou zijn uitgevoerd. Tot de rechtstreekse schade behoren in geen geval: bedrijfsschade, omzetschade, waardevermindering van producten en vergelijkbare schade.
4. Voor vergoeding van andere schade dan onder 2 a, b of c genoemd, is het adviesbureau slechts aansprakelijk, indien en voor zover de tekortkoming te wijten is aan grove onzorgvuldigheid van het adviesbureau.
5. a. De, in totaal op grond van het in lid 1 en 2 onder b en c bepaalde door het adviesbureau te vergoeden schade is beperkt tot het bedrag van de opdrachtsom, echter met een maximum van 1 miljoen euro.
b. In afwijking van het bepaalde in de vorige alinea is het adviesbureau, voor opdrachten welke gerekend kunnen worden tot de vakgebieden bouw- en waterbouwkunde, constructies en technische installaties, zoals genoemd in artikel 9, lid 1 A tot en met C, waarvan de opdrachtsom minder dan euro 90 000 beloopt en die alle fasen, genoemd in artikel 26 onder 1.2 t/m 1.7 omvatten, gehouden de geleden schade te vergoeden tot een maximum van 90 000 euro.
6. Indien de opdrachtgever consument is, is het bepaalde in lid 2 t/m 5 van overeenkomstige toepassing, tenzij deze beperkingen als onredelijk bezwarend kunnen worden aangemerkt.
7. Het recht van de opdrachtgever op schadevergoeding vermindert niet diens verplichtingen te betalen conform de opdracht.
8. Indien toekenning van de in de voorgaande leden bedoelde schadevergoeding in de gegeven omstandigheden, waaronder de bijzondere technische aspecten, de relatieve omvang van de opdracht binnen een project, de aard en ernst van de tekortkoming en de draagkracht van partijen, tot voor het adviesbureau kennelijk onaanvaardbare gevolgen zou leiden, kan het scheidsrecht, als bedoeld in artikel 18, die schadevergoeding matigen. Leidt toekenning van de in de voorgaande leden bedoelde schadevergoeding in een bijzonder geval tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen voor de opdrachtgever, dan kan het scheidsrecht binnen de wettelijke grenzen een hogere schadevergoeding vaststellen, mits de tekortkoming van het adviesbureau aan diens eigen opzet of grove onzorgvuldigheid te wijten is en de opdrachtgever deze schade niet geheel of gedeeltelijk elders kan verhalen of had kunnen verhalen.
9. Onverminderd het in de voorgaande leden bepaalde, is het adviesbureau bij opdrachten die betrekking hebben op de totstandkoming van een object, alleen aansprakelijk voor schade die niet worden gedekt onder een gebruikelijke CAR-verzekering of daarmee gelijk te stellen andere verzekering(en). Deze bepaling geldt alleen indien het adviesbureau zijn verplichting als bedoeld in artikel 5 lid 9 is nagekomen. Indien en voor zover de opdrachtgever enig aan de opdracht verbonden risico heeft verzekerd of anderszins aan derden heeft overgedragen, is het adviesbureau niet aansprakelijk.
10. Indien bij een opdracht betrekking hebbende op de totstandkoming van een object niet alle fasen – genoemd in artikel 26 – aan het adviesbureau zijn opgedragen, is het adviesbureau niet aansprakelijk voor fouten of tekortkomingen in de niet aan het adviesbureau opgedragen fasen en de daaraan ontleende gegevens. Hetzelfde geldt voor overige door of namens de opdrachtgever aangeleverde gegevens. Het adviesbureau is evenmin aansprakelijk voor fouten of tekortkomingen, die ontstaan bij de verwerking, aanvulling of wijziging van door het adviesbureau verstrekte gegevens door de opdrachtgever of in diens opdracht door derden.
11. De bevoegdheid van de opdrachtgever zich op een tekortkoming van het adviesbureau te beroepen, vervalt indien de opdrachtgever niet binnen bekwame tijd nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijze had moeten ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed bij het adviesbureau ter zake heeft geprotesteerd. Bedoelde bevoegdheid vervalt in elk geval indien zodanig protest niet uiterlijk binnen vijf jaar, te rekenen vanaf de beëindiging van de opdracht, op de hiervoor vermelde wijze is

- gedaan. Ieder vorderingsrecht terzake vervalt, indien niet uiterlijk binnen twee jaar na dit protest de rechtsvordering aanhangig is gemaakt.
12. Onverminderd het bepaalde in de voorafgaande leden, is het adviesbureau jegens de opdrachtgever alleen aansprakelijk voor schending van rechtsvoorschriften, inbreuk op rechten dan wel op rechtens beschermde belangen van derden, indien deze voorschriften, rechten of belangen algemeen bekend zijn bij op het desbetreffende vakgebied werkzame adviesbureaus of wanneer de opdrachtgever het adviesbureau uitdrukkelijk op het bestaan van zodanige voorschriften of rechten heeft gewezen, dan wel het adviesbureau terzake een onderzoek heeft opgedragen. Schadevergoedingen die voortvloeien uit de in dit lid omschreven aansprakelijkheid zijn begrepen in het totaal te vergoeden bedrag zoals omschreven in lid 5 van dit artikel. Wordt het adviesbureau zelf ter zake van een schending of inbreuk, als hier bedoeld, door derden aangesproken, dan is de opdrachtgever op overeenkomstige wijze gehouden het adviesbureau te vrijwaren en schadeloos te stellen.
13. In geval van detachering is het adviesbureau met inachtneming van het overige in dit artikel bepaalde slechts verantwoordelijk voor het beschikbaar zijn van de gedetacheerde perso(n)en met de overeengekomen kwaliteit voor de overeengekomen periode.
Behoudens het bepaalde in de vorige alinea is het adviesbureau niet aansprakelijk voor vergoeding van schade van de opdrachtgever of derden (mede)veroorzaakt door de gedetacheerde.
De opdrachtgever is aansprakelijk voor en vrijwaart het adviesbureau terzake van vorderingen tot vergoeding van schade van derden veroorzaakt door de gedetacheerde.

Art. 5 lid 9, waarnaar in art. 16 lid 9 wordt verwezen:

Het adviesbureau dient bij een opdracht, die betrekking heeft op de totstandkoming van een object, de opdrachtgever, ten tijde van de formulering van de opdracht, te attenderen op de CAR-verzekering of vergelijkbare verzekering, die, gelet op de aard en de omvang van het object als een gebruikelijke verzekering kan worden aangemerkt.